

Dokument nr. 8:86

(2000-2001)

Forslag fra stortingsrepresentantene Valgerd Svarstad Haugland, Siv Jensen, Per-Kristian Foss og Terje Johansen om å fjerne beskatningen av utgifter til behandling av sykdom

Til Stortinget

Bakgrunn

For mange pasienter oppleves tiden man må vente på nødvendig behandling fra det offentlige helsevesenet som uholdbar lang. Mange blir stående i helsekø lenger enn hva som er medisinsk forsvarlig. Pr. 31. desember 2000 var det registrert 4 027 tilfeller av brudd på ventelistegarantien, som skal sikre prioriterte pasientgrupper behandling innen tre måneder. For pasienter med behandlingsgaranti var gjennomsnittlig ventetid 46 dager. For pasienter uten behandlingsgaranti var gjennomsnittlig ventetid 88 dager. Totalt ventet 279 584 pasienter på behandling ved årsskiftet.

Selv om behandling gis innen medisinsk forsvarlige frister, vil ventetiden oppleves som en belastning for pasientene. For sykemeldte oppleves det som urimelig å måtte være lenge borte fra arbeidet i påvente av enkle inngrep som gjør det mulig å vende tilbake til arbeidet. For arbeidsgiver medfører lange sykemeldingsperioder økte kostnader gjennom utgifter til sykelønn i arbeidsgiverperioden og vikar. Særlig småbedriftene rammes når nøkkelpersonell blir sykemeldte over lengre tid.

For å opprettholde kontakten med arbeidslivet og unngå økt sannsynlighet for uførepensjonering, er det viktig at den sykemeldte bringes raskt tilbake i arbeid.

For å få raskere hjelp til å bli friskmeldt og arbeidsfør velger enkelte å bekoste behandlingen selv, f.eks. ved private behandlingsinstitusjoner eller i utlandet. I andre tilfeller finner arbeidsgiver det nødvendig å bekoste behandlingen, slik at arbeidstakeren kommer raskere tilbake i arbeid.

Den skattemessige behandlingen av privat finansiert behandling er problematisk. Dersom arbeidsgiver finner det nødvendig å bekoste behandlingen av hensyn til bedriften, må arbeidsgiver i tillegg til behandlingsutgiften betale arbeidsgiveravgift av dette beløpet. For arbeidstakeren som mottar behandlin-

gen, beskattes verdien av behandlingen som lønnsinntekt. Dette vil ofte tilsi nesten 50 pst. skatt på behandlingstkostnaden, i noen tilfeller enda mer.

Et regneeksempel kan illustrere at dette virker urimelig. En arbeidstaker, med årslønn på 290 000 kroner, får ryggproblemer og trenger operasjon for å arbeide videre. Det offentlige helsevesenet kan først gi behandling om tre måneder. Arbeidsgiveren ser seg ikke råd til å unnvære arbeidstakeren så lenge, og betaler 70 000 kroner for at vedkommende kan bli operert ved en privat klinikk med en gang. Arbeidstakeren kommer to måneder raskere tilbake på arbeid, og slipper unna en lang og meningsløs ventetid. Arbeidsgiveren får en nøkkelperson tilbake raskere og driften kan gå videre som normalt.

I tillegg til behandlingstkostnaden på 70 000 kroner må arbeidsgiver betale nesten 10000 kroner i arbeidsgiveravgift. Arbeidstakeren må betale nesten 35 000 kroner i inntektsskatt. For mange vil en slik ekstra skattesmell, som oppstår fordi man er blitt syk og trenger behandling, innebære en betydelig økonomisk belastning og oppfattes som svært urimelig. For arbeidstakerne er dette i realiteten en skatt på å bli raskere frisk. Arbeidstakerens dilemma blir å velge mellom å gå to måneder på sykelønn med fare for at tilstanden forverres, eller å takke ja til arbeidsgiverens tilbud om privat behandling vel vitende om at dette vil gi en skattesmell på 35 000 kroner. Dermed er situasjonen i dag at det på grunn av skattesystemet bare er arbeidstakere med god økonomi som har råd til å ta imot tilbud fra arbeidsgiver om betaling av behandling.

Til sammen vil staten få 45 000 kroner i skatteinntekter på denne ryggoperasjonen. I tillegg sparer det offentlige utgiften til behandling, som kan antas å være 70 000 kroner også i det offentlige, og 2 måneders sykelønn. Statens innsparing på sykelønn vil i dette eksemplet være om lag 48000 kroner.

Samlet gevinst for det offentlige som følge av at

arbeidsgiveren betaler operasjonen for en av sine ansatte blir dermed 163 000 kroner. Dette virker urimelig. Det bør derfor gis fritak for arbeidsgiveravgift og inntektsbeskatning av behandlingsutgiftene.

Det brukes et generelt likhetsargument mot å gi skattefritak for utgifter til behandling mv. Forslagsstillerne er enige i at det aller beste ville være om alle fikk et godt, offentlig tilbud om behandling, umiddelbart. Dette er imidlertid ikke situasjonen i dag. Det er lange ventelister for mange typer behandling. Forslagsstillerne viser også til ordningen med kjøp av helsetjenester til sykemeldte i regi av trygdeetaten. Det er bred oppslutning i Stortinget om denne ordningen, som bidrar til å bringe enkelte grupper sykemeldte raskere tilbake i arbeidslivet. Det vises også til at Sandman-utvalget i sin innstilling foreslår å utvide denne ordningen til å gjelde flere diagnosegrupper. Når det offentlige gjennom slike ordninger legger til rette for å bringe sykemeldte arbeidstakere raskere tilbake i arbeid, fremstår det som urimelig at skattereglene straffer tilsvarende initiativ i privat regi. Også i dag er det slik at enkelte får raskere tilgang til nødvendig behandling enn andre, og det er et faktum at enkelte får behandling bekostet av arbeidsgiver eller betaler behandlingen selv. Det er også eksempler på at kommuner har tegnet private helseforsikringer for sine innbyggere, som garanterer rask behandling hvis det offentlige helsetilbudet svikter. Dette er en praksis som ser ut til å vokse i omfang.

Det er dermed ikke slik at alle i dag likebehandles, og dermed heller ikke slik at en ordning med

skattefritak mv. for behandlingsutgifter vil bryte med grunnleggende likhetsprinsipper som eksisterer i dag. Ventetiden på behandling avhenger blant annet av om man bor i en kommune som har tegnet privat helseforsikring, om man får anledning til å være med på ordningen med behandling for trygd eller om man har råd til å betale ekstraskatten hvis arbeidsgiver sier seg villig til å bekoste behandlingen.

Forslagsstillerne mener det er en svært viktig målsetning at alle får et raskest mulig tilbud om behandling, og mener virkemidlene bør rettes inn mot dette. Forslagsstillerne vil også peke på at skattefritak for behandlingsutgifter kun vil være interessant så lenge det offentlige helsetilbudet ikke er i stand til å tilby rask behandling. Med et velfungerende offentlig helsevesen, som kan sikre pasienter like rask behandling som de ulike private alternativene, vil det ikke lenger være grunnlag for arbeidsgivere eller syke å bekoste behandlingen selv.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen snarest mulig legge frem forslag slik at arbeidsgivers utgifter til behandling ved sykdom fritas for arbeidsgiveravgift og inntektsbeskatning.

29. mars 2001